

Driftsmæssige udfordringer ved utilstrækkelig dræning

Dræning sikrer hurtig bortledning af vand fra rodzonen. Derved sænker dræning vandstanden, forbedrer luftskiftet og jordens bæreevne, hvilket er nødvendigt for en god rodudvikling og optimal rettidighed i markdriften. Hvis drænsystemet ikke fungerer tilfredsstillende eller der slet ikke er drænet på et areal med dræningsbehov, bliver overskudsnedbøren ikke ledt væk hurtigt nok. Det kan medføre en høj vandstand i lange perioder og i nogle tilfælde også overfladeafstrømning.

En høj vandstand i jorden medfører en række driftsmæssige udfordringer i landbrugsproduktionen.

Rettidigheden udfordres

Jo mere våd en jord er, jo lavere er dens bæreevne, og jo mere sårbar bliver jordbunden for komprimering og strukturskader. For at undgå skadelig komprimering af jorden bør man ikke bearbejde jorden i våd tilstand, hvilket imidlertid udfordrer rettidigheden i markdriften. Hvis det kun er i dele af marken, der er afvandsproblemer, står man i dilemmaet, om man skal vente med at køre i marken til de våde pletter er tjenlige, eller om man bare skal køre uden om de våde pletter og udføre markarbejdet, når den resterende del af marken er farbar. Man risikerer dog at komprimere jorden og ødelægge afgrøden uden om det våde område, når der køres uden om lavningerne (se billede).

Kørsel udenom de våde områder er tidskrævende, og man risikerer at skade jorden og afgrøden rundt om. Dronefoto af Morten Steg, LandboSyd.

Markens dræningstilstand er også afgørende for afgrødevalget. Dyrkningen af vintersæd kræver en tilstrækkelig afvandingsdybde i løbet af vinteren. Hvis dræningen ikke sikrer et dybt nok vintervandspejl, bliver det mere risikabelt at dyrke vintersæd på arealet, fordi risikoen for afgrødeskade i løbet af vinteren øges. Man kan dermed være begrænset til dyrkningen af vårsæd på dårligt drænedede marker.

Dyrkningen af vårsæd er heller ikke problemfrit på vandlidende marker. Det er eksempelvis ikke muligt at etablere et ordentlig såbed, når jorden er for våd. En god, ensartet og hurtig fremspiring kræver et højt iltindhold, hvilket der ikke vil være ved højt vandindhold i jorden. Forsøg har vist, at det på mineraljord gennemsnitlig var muligt at så vårsæd 11-13 dage tidligere på drænedede arealer set i forhold til udrænedede arealer. Dræning giver dermed afgrøden en længere vækstsæson, hvilket øger udbyttet.

Udover en senere såtid på dårligt drænedede arealer, er der også på lerjord en risiko for at efterfølgende regn vandmætter jorden og drukner såbeddet. Desuden er en våd jord langsommere om at varme op. Det er alt sammen forhold, som giver en ringere afgrødevækst på dårligt drænedede arealer også selvom der måske sås samtidigt med vel-drænedede jorde. Dårlig dræning og ringe afgrødeetablering giver også flere problemer med ukrudt, som eventuelt skal håndteres med ekstra ukrudtsbekæmpelse.

Dårlig rodudvikling

Et permanent højt grundvandsspejl reducerer luftskiftet i jorden kraftigt og begrænser rodudviklingen i dybden. Rodudviklingen er afgørende for afgrødens generelle vækst, dens evne til at optage vand og næringsstoffer fra jorden og evnen til at konkurrere med ukrudtet. Et overfladenært rodsystem gør også afgrøderne mere sårbare overfor tørke, når vandstanden i tørre perioder falder til under røddernes dybde, og rodnettet ikke er dybt nok til at trække mere vand op.

Derfor er det vigtigt at dræne

En tilstrækkelig dræning af marken er afgørende for en god og stabil afgrødevækst og dermed højere høst-udbytter og bedre rettidighed i landbrugsdriften. Det er derfor vigtigt at prioritere en optimal dræning af sine marker, også selvom det forekommer omkostningsfuldt, da konsekvensen ved dårlig dræning af marken er tab af økonomiske gevinster.

Konsekvens for dig

Dræning øger det økonomiske resultat i forhold til forud for dræning vha. tidligere så-tid i vårsæd, besparelser i driftsomkostninger og merudbytter.

Tidlig såning af vårsæd

Ved at dræne jorden har forsøg vist, at jorden bliver tjenlig til bearbejdning 11–13 dage tidligere end uden dræning. Såtidspunktet for vårsæd har en skæringsdato ca. medio april, hvor såtider herefter vil medføre betydelige udbyttetab med ca. 1 hkg pr. dag efter skæringsdatoen.

Besparelser i driftsomkostninger

Den våde jord kræver ekstra omkostninger til brændstof, og hvis der er våde pletter i marken, vil det være nødvendigt at køre udenom, og dermed stiger behovet for kørslen i marken og omkostningerne stiger til bl.a. vedligehold og brændstof. Kørsel i våd jord medfører også risiko for at sidde fast med maskinerne og dermed omkostninger med at komme fri. Det højere ukrudtstryk på dårlig drænede arealer kan også medføre øgede omkostninger til ukrudtsbekæmpelse. Desuden er der på dårlig drænede marker ofte omkostninger forbundet med løbende småreparationer og ad hoc løsninger på drænsystemet, som måske ikke altid virker alligevel.

Merudbytter

Udover merudbytter fra tidlig såning, vil der også være merudbytter fra reduceret jordpakning og bedre rodudvikling. Der vil også kunne være så våde pletter i marken, som slet ikke giver noget udbytte, hvorfor bare et lille udbytte vil være et merudbytte.

Konsekvensen ved ikke at få en god dræning af marken, er tab af de økonomiske gevinster. Det vil i værste tilfælde medføre en negativ indtjening på de dårlig drænede områder. De våde områder giver en øget andel af forager i marken, og øge kørselstiden, da kørselsmønsteret kan blive som i en ukurant mark.